

NÁZEV:

REHABILITACE STŘELECKÉHO OSTROVA PRAHA1

HISTORICKÝ PŘEHLED

DATUM:

listopad 2009

OSTROV V ŽIVOTĚ MĚSTA

HISTORIE V DATECH:

12. stol. - první zmínka
1401 - zmiňována tvrz (jako i dále v 13-14. stol.)
1360 - Karel IV. propůjčil ostrov střelcům
1393 - apatikář Augustin na ostrově pěstuje chmel, léčivé a užitkové rostliny
1472 - ostrov vyhrazen střelcům, zřízena „pěkně upravená střelnice, kde zvláště v pondělí svatodušní stříleli ku ptáku“
1549 - ostrov majetkově rozdělen (část v majetku koruny, část v majetku ostrostřelců), střelnice byla rozšířena, cvičení v létě konána každou neděli
1562 - císař Ferdinand I. vrátil polovinu ostrova ostrostřelcům
28. července 1648 boj o střelecký ostrov - střelci jej ubránili proti švédům
1680 - Leopold I. dal cele ostrov do užívání ostrostřelců
1743 - ostrov obsazen nepřáteli, stromy na ostrově byly vykáčeny (nebylo to poprvé)
1811-12 - na místě dřevěné střelnice postavil architekt Josef Zobel novou hospodu s tanečním sálem (pozdější spolkový dům)
1841 - postaven řetězový most císaře Františka
1842 - upraven objekt střelnice do dnešní podoby (spolkový dům)
1888 - zrušení střelnice
1901 - postaven most Legií (most vystavěl podnikatel Vojtěch Lanna podle plánů arch. Antonína Balšánka)
1950 - úprava zeleně na ostrově (odstraněna socha sv. Jana Nepomuckého)
1892 - ostrov se stal majetkem města (odkoupila obec pražská)

Od první písemné zmínky nepodléhal Střelecký ostrov samovolnému vývoji, byl utvářen a přeměňován podle potřeb vlastníků, a uživatelů, ostrostřelců a později od 17. stol. výletníků a návštěvníků. Byl součástí urbanizovaného území a spolu s ním se utvářel. V tomto období také ostrov nikdy nebyl lesem, lesem však nebyl patrně ani dříve vzhledem k přírodním podmínkám a počátkům osídlení.

JMÉNO OSTROVA:

12-15. stol. - „Hořejší Ostrov“, „Tráník“ (kvůli téměř neexistující vegetaci), „Ostrov nad mostem“, „Waserhof“ (vodní dvůr)
od 17. stol. - Klein venedig, Malé Benátky, Insula Minor, Maley Wostrow
od 18. stol. - „Šicinsl“, Schiessinsel (ostrov střelby),
od 2/3 19. stol. - Schützeninsel (ostrov střelecký)

URČENÍ A VYUŽÍVÁNÍ OSTROVA

od 14. stol. - ostrov užíván pro „kratochvíli a střelnici“, resp. cvičení střelby, tedy pro rekreaci a sport (viz četná privilegia a opakovaná potvrzení císařskými mandáty)
od 14. stol. - ostrov je užíván také k četným slavnostem, ale i jiným tehdejším společenským akcím
od 14. stol. (ale i dříve) je ostrov cele nebo částečně hospodářsky a zemědělsky využíván, tedy je udržován
od 14. stol. byl ostrov několikrát zbařen stromů (
od 16. stol. se konají téměř pravidelně střelecké slavnosti
od 17.-18. stol. - ostrov začal sloužit kultu a slavnostem sv. Jana Nepomuckého (jeho socha stála v severní části ostrova od roku 1648), později přerostlo v poutě a lidové veselice
od 18. stol. se ostrov stává stále častějším místem výletů, vycházek, lidových veselí, zábav a ohňostrojí
od 19. stol. funguje koncertní restaurační zahrada, říční lázně, zázemí spolkového domu (restaurace, taneční sál, vyhrazené spolkové místnosti)
od 19. stol. roste význam ostrova v kontextu pořádání významných národních slavností

ŽIVOT NA OSTROVĚ A VÝZNAMNÉ NÁVŠTĚVY

- ostrov navštívil Karel IV.

1565 - střelecké oslavy trvající 13 dní, přítomen je arciběvoda Ferdinand a řada zahraničních hostů

1791 - ostrov navštívil Fridrich Schiller

1743 29. dubna - Marie Terezie se při své korunovací účasti i oslav a ohňostroje na střeleckém ostrově

1848 - na ostrově se koná beseda slovanského sjezdu

1849 císař František Josef se opakovaně zúčastnil slavností střelby na ostrově

1852 - 24. dubna císařský pár navštívil při zásnubách i Střelecký ostrov a spořádané slavnosti

1867 - na ostrově se koná první dělnická schůze

1882 - na ostrově se koná první sokolský slet (za účasti dr. Tyrše)

1874 - střelecké závody za účasti císaře Františka

1880 - střelecké závody za účasti korunního prince Rudolfa

1890 - na ostrově probíhá oslava 1. máje

Jan Kozel, Michael Peterle z Annabergu, Praha 1562,
dřevoryt 55, 7 x 196, 5cm,
vydal roku 1945 V. Poláček v Praze,
hlubotisk, V. Neubert a synové (reprodukce)

1562

J. Willenberg, Praha r. 1601,
dřevoryt 60, 0 x 14, 0cm,
z díla Bartoloměje Paprockého z Hlohol a Paprockého Vůle,
: Diadochus . . . jinak posloupnost knížat a králů,
vyd. u dědiců Jana Ssumana, Staré Město Pražské r. 1602 (reprodukce)

1601

Joh. Wechter podle Filipa van den Bossche: Praha r. 1606,
měřít 47, 6 x 314 cm, vydal Jiljí Sadeler 1606 a 1618
(reprodukce)

1606

Václav Hollar, Praha r. 1636 (příp. 1649),
lept 113, 5 x 28, 0cm,
z díla M. Zeilera Topographia Bohemiae, Moraviae et Silesiae,
Frankfurt nad Mohanem, u Mat. Meriána (reprodukce)

1636

Anonymus, r. 1666
měřítina, dle tzv. Sadelerova prospektu

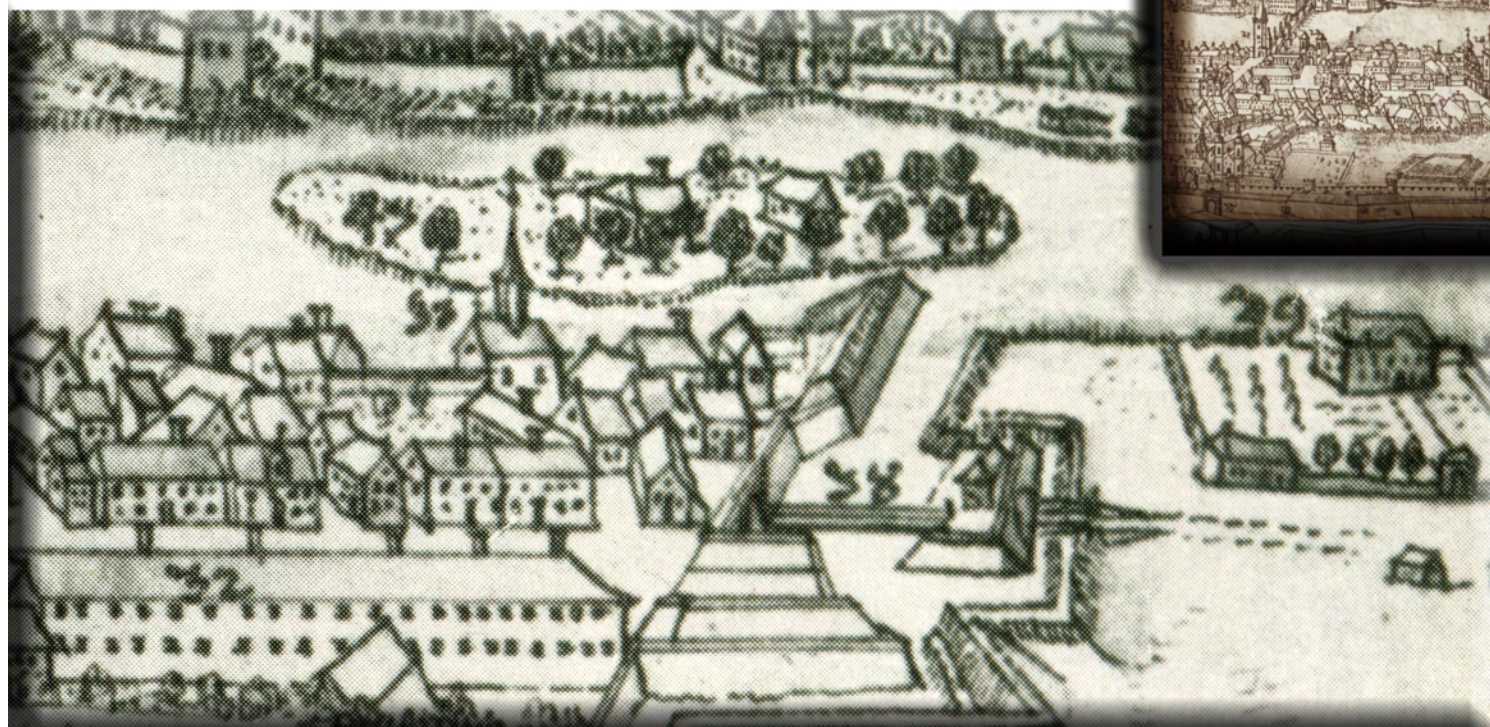
1666

Folpertus van Ouden-Allen,
Praha 1685,
měřít 208, 0 x 81, 0cm
(reprodukce)

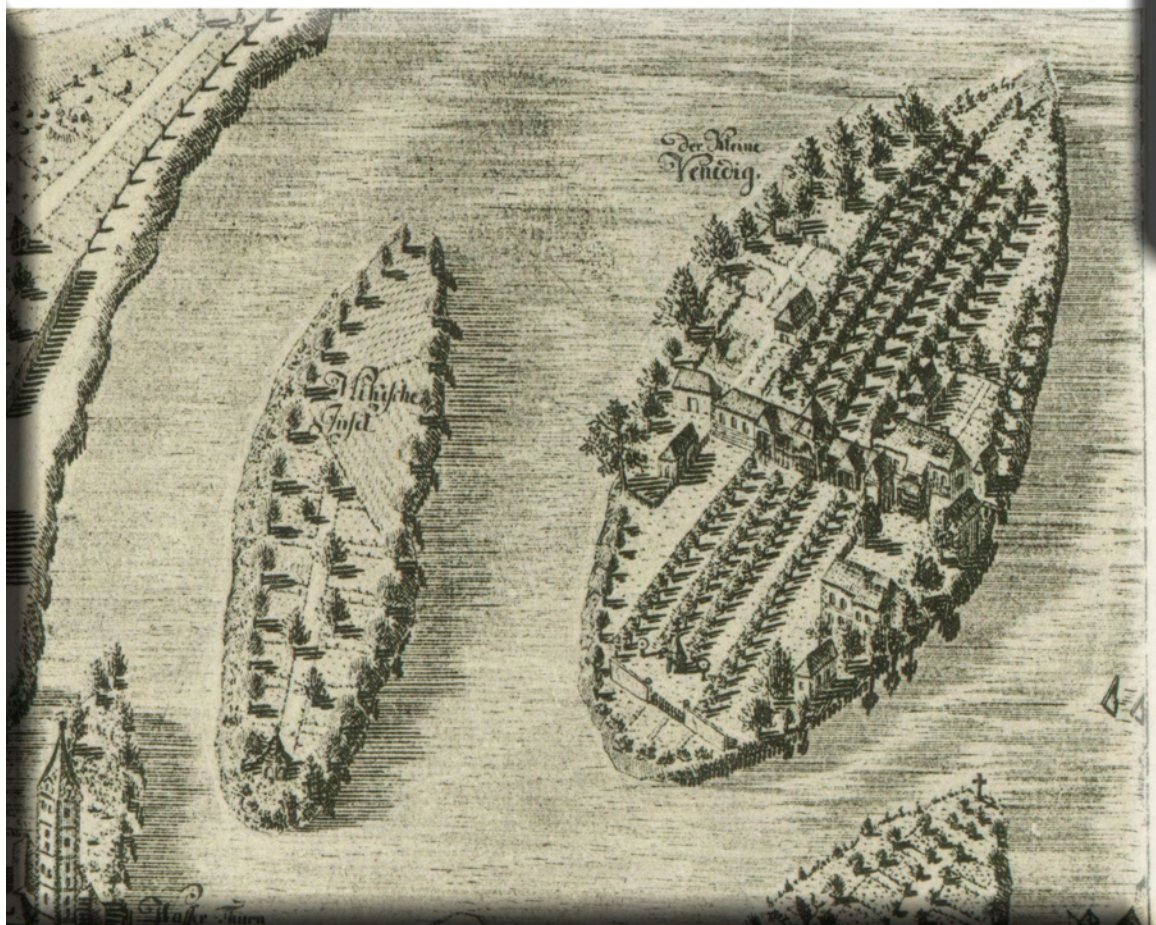
1685

1740, B. B. Werner,
Hlavní město Království českého,
Mesto v hradbach

1740

J. D. Huber, ortografický plán Prahy, 1769

1769

16. až 17. stol

ostatní materiály

1620,
Anonym

1590 Praha metropole
Českého království
Fr. Hoogenberghe

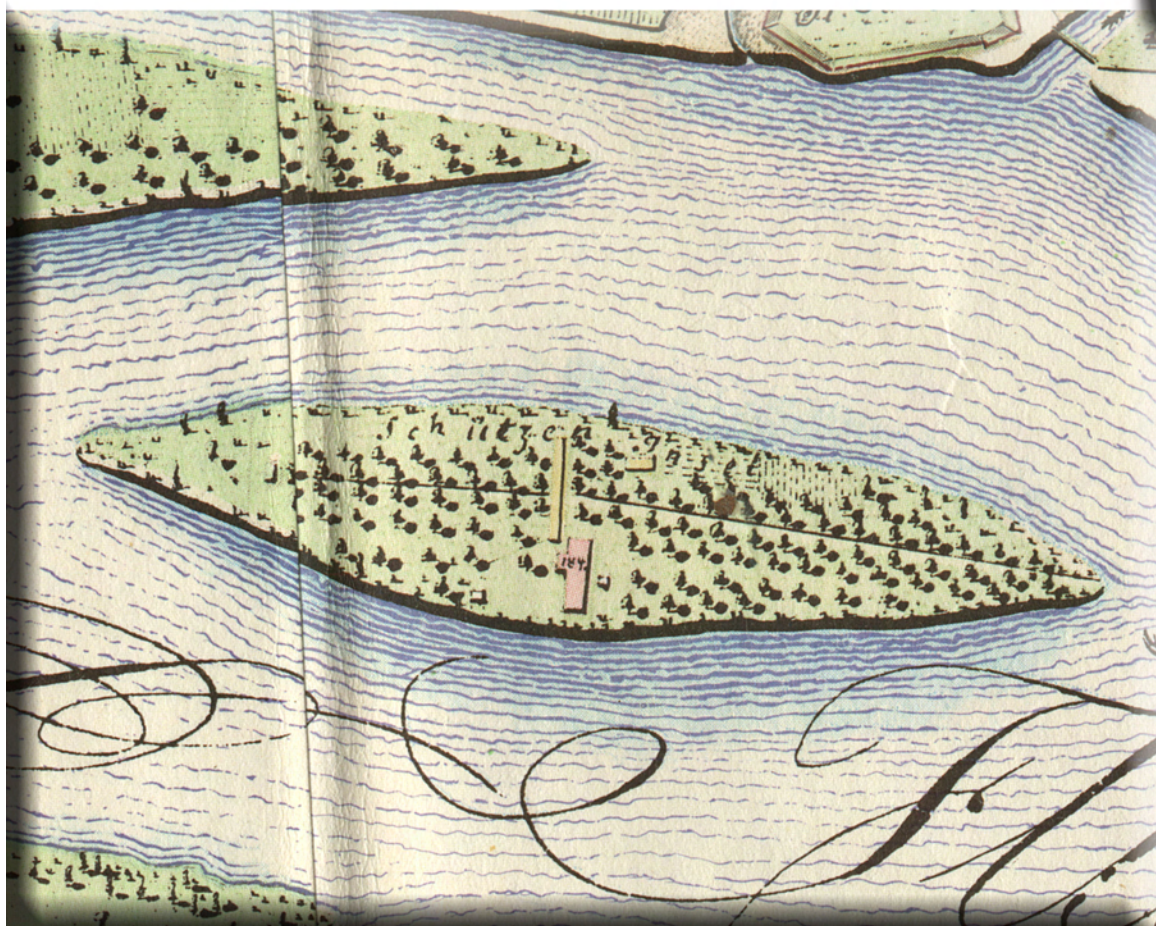
2. pol. 17. stol,
Frederich_de_Wit

1650, Plan měst pražských,
vydal M. Merian, Frankfurt n. M.

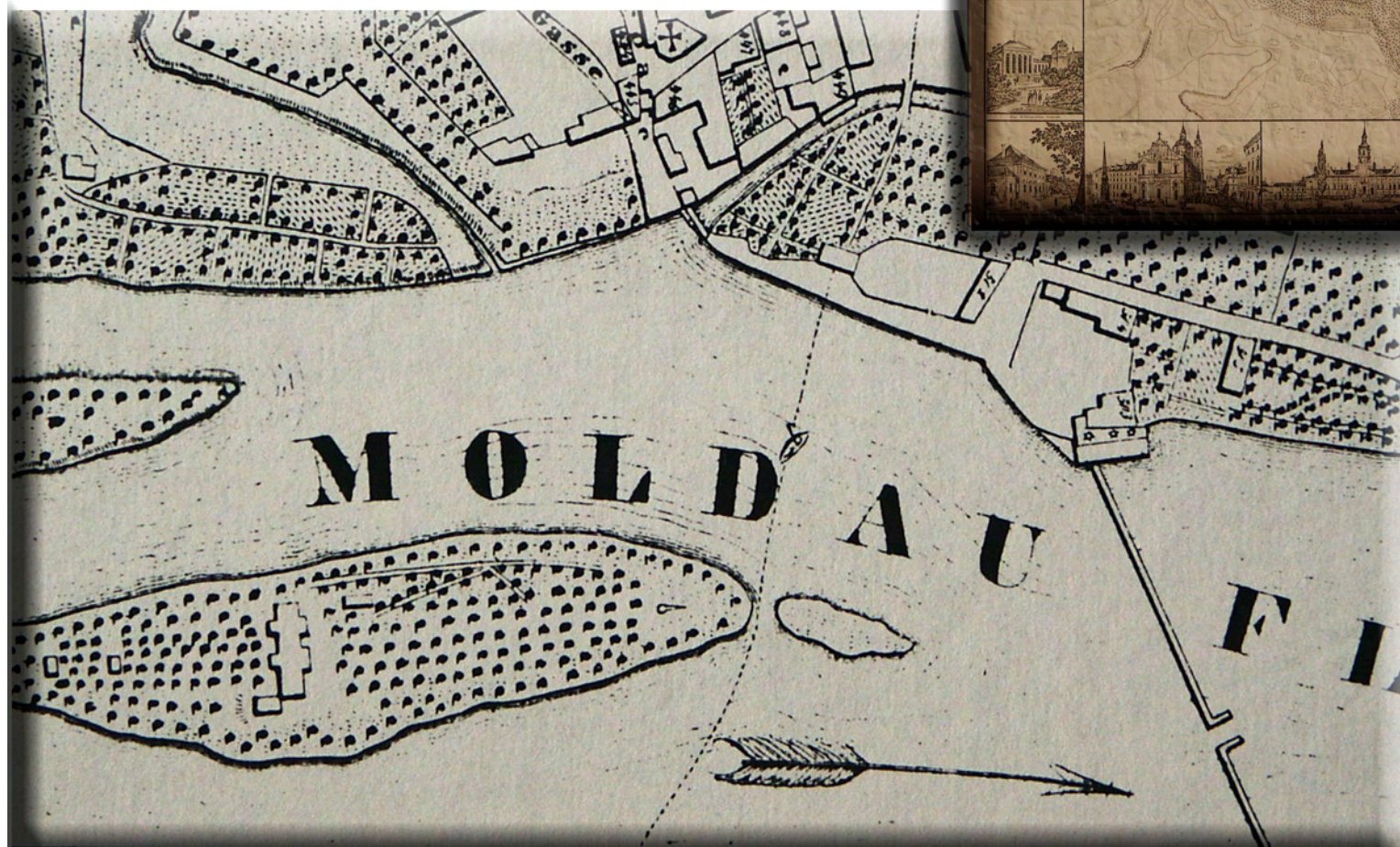

František Ant. Leonard Herget (1741 - 1800),
Hergetův plán Prahy, 1791

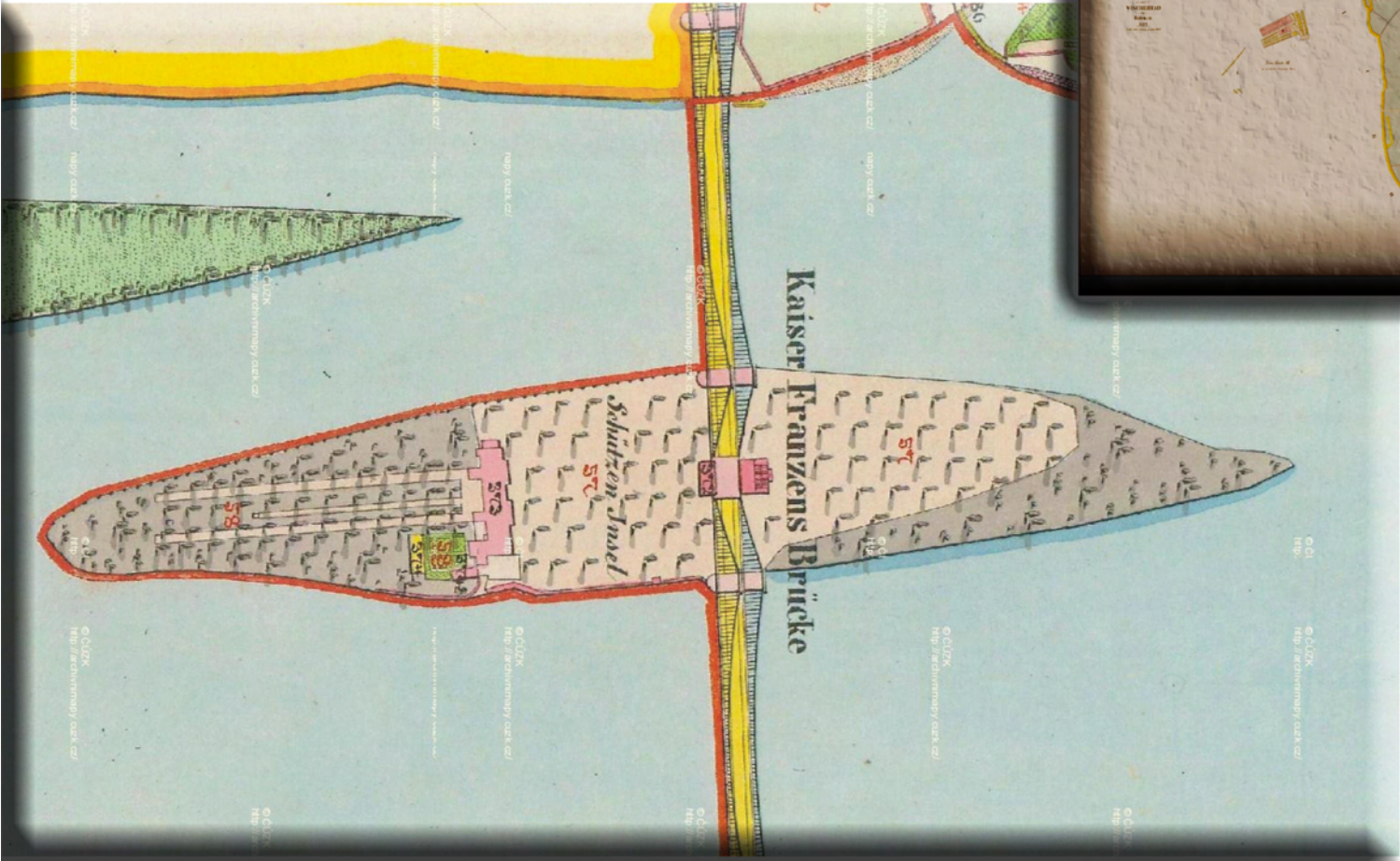
1791

1840, katastrální mapa

1840

1842, Císařský otisk

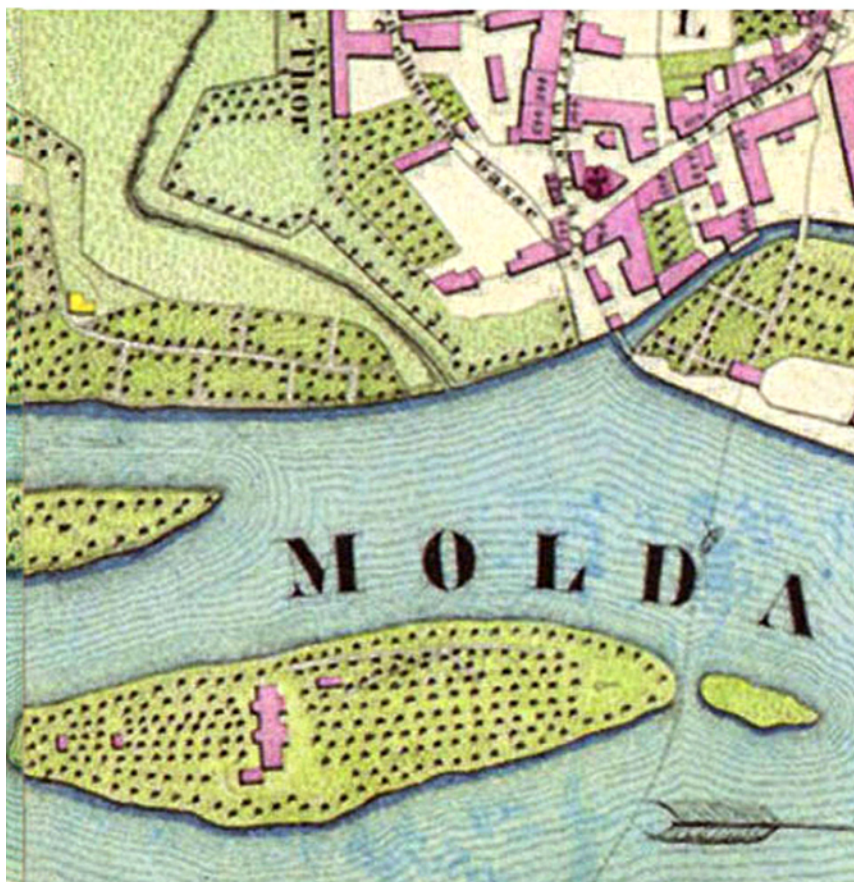

1842

19. stol.

ostatní mapy a plány

1845, Pinasuv plan, výřez

1826, A. Langweil. model, výřez

poč. 18stol., Bodenehr, Mapa Prahy, vyřez

1836-1852, II. vojenské mapování

1845, Pinasuv plan, mapový list

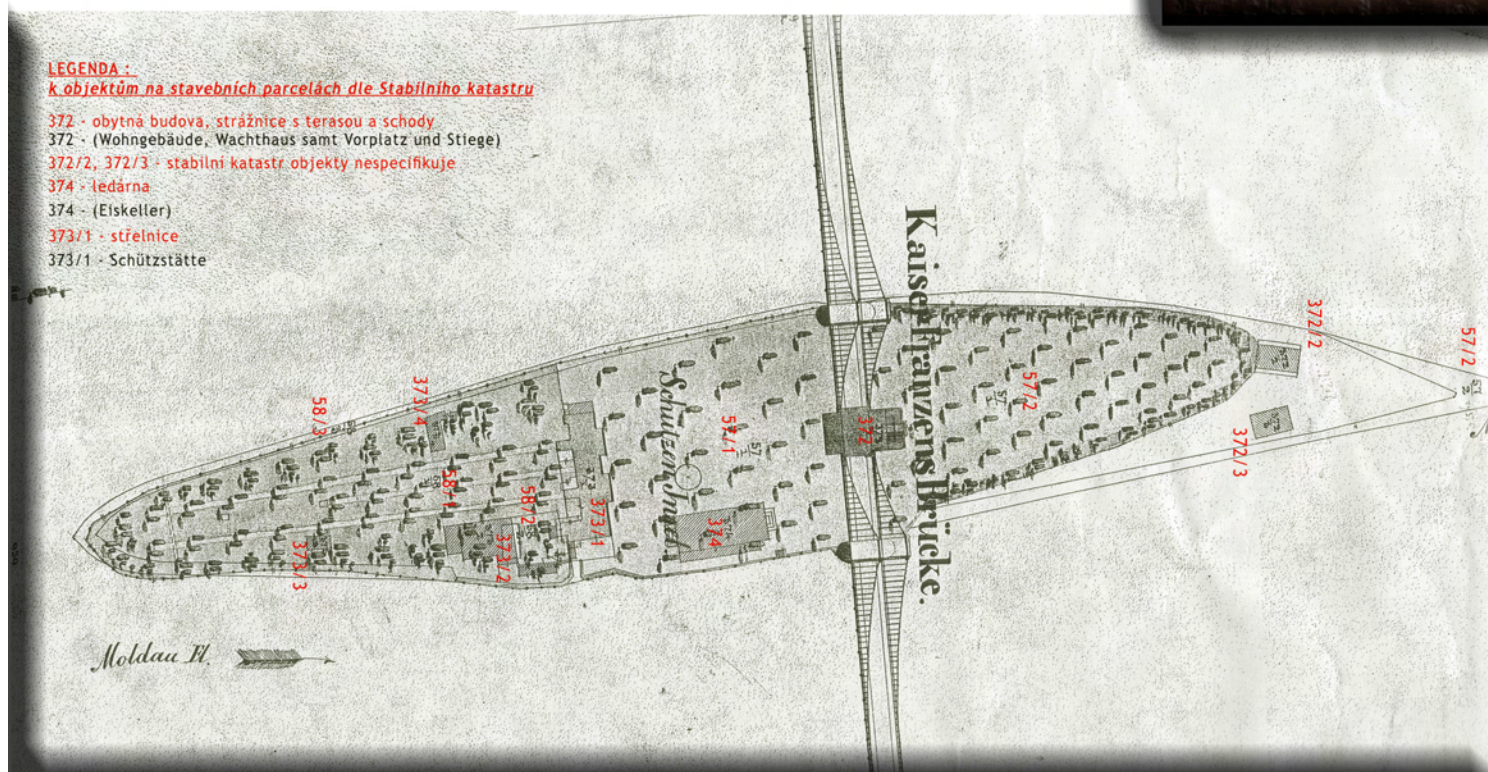
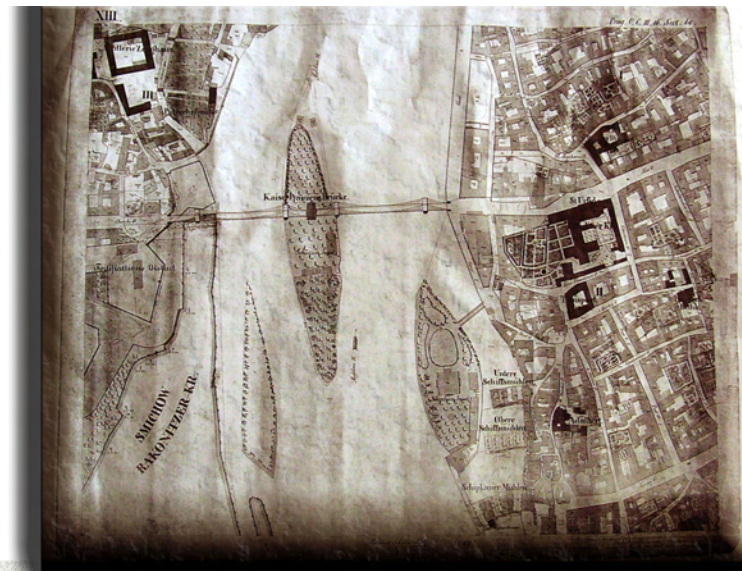

1830 Smíchov

1816, Jüttnerova mapa Prahy, vyřez

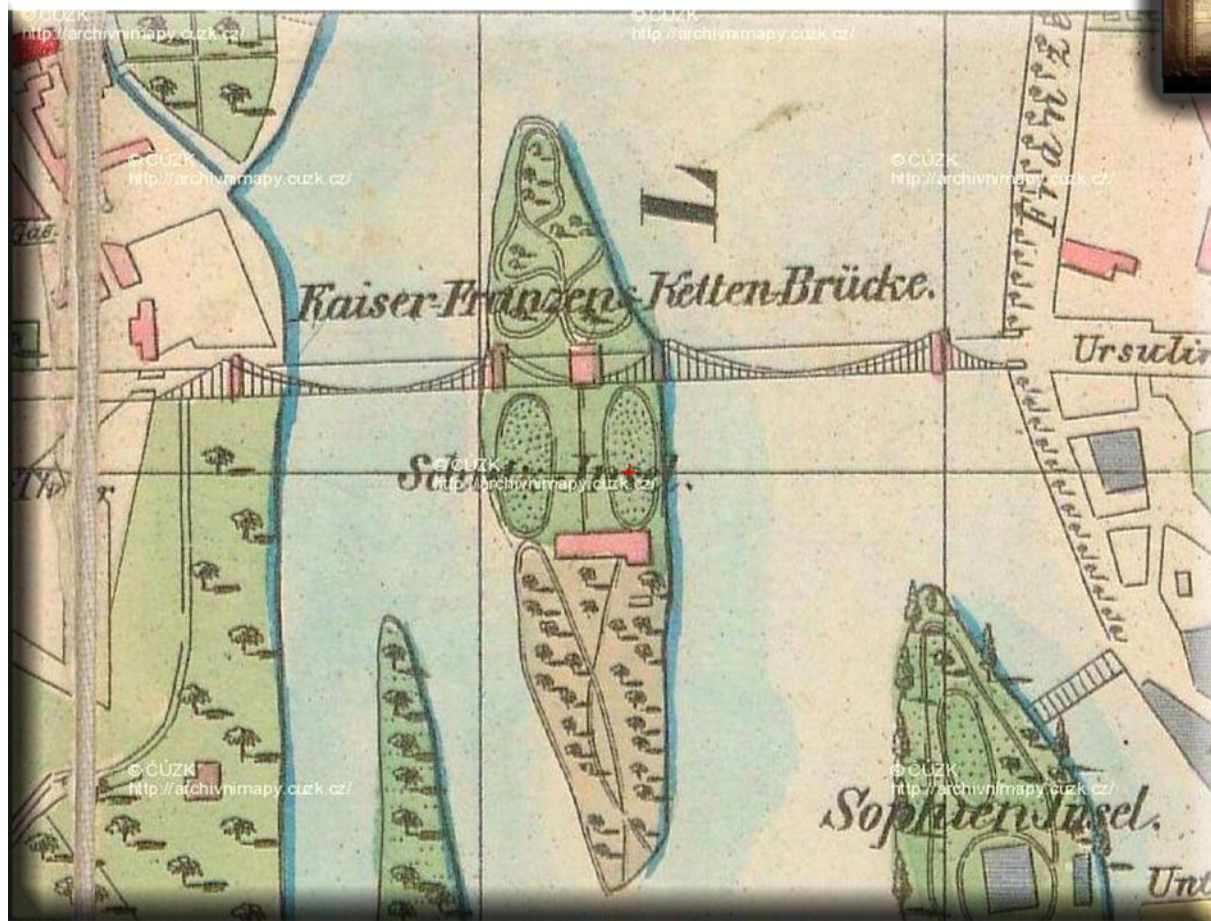

1842, První katastrální mapa Starého Města Pražského

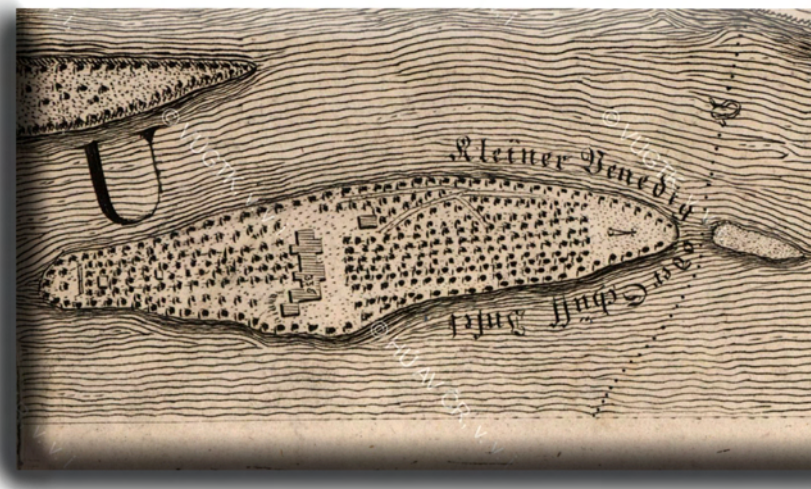

1842

Loth, Johann, Situations-Plan von prag,
Praha, 1847, 61,5x86,7cm

1847

1811 - 1815; Juttner, Joseph: plán Prahy

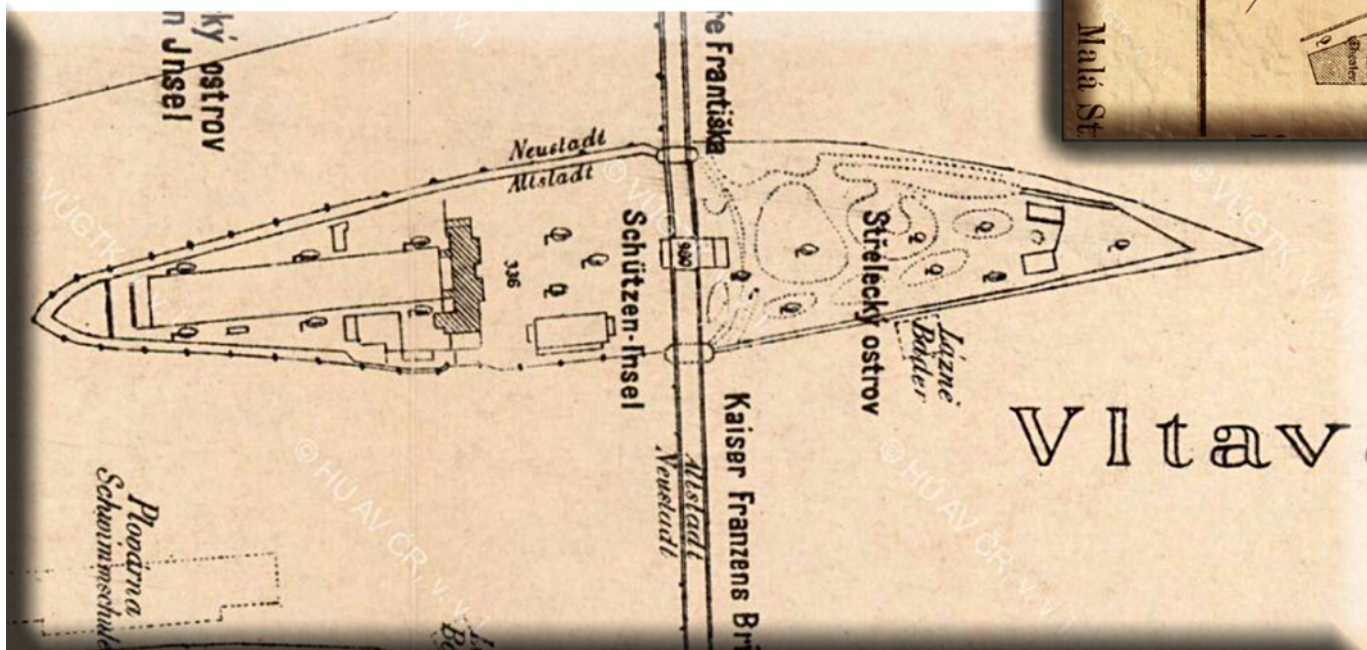

Langweil, Antonín: model Prahy
1826 - 1837
papírová lepenka na dřevěné konstrukci

19. století

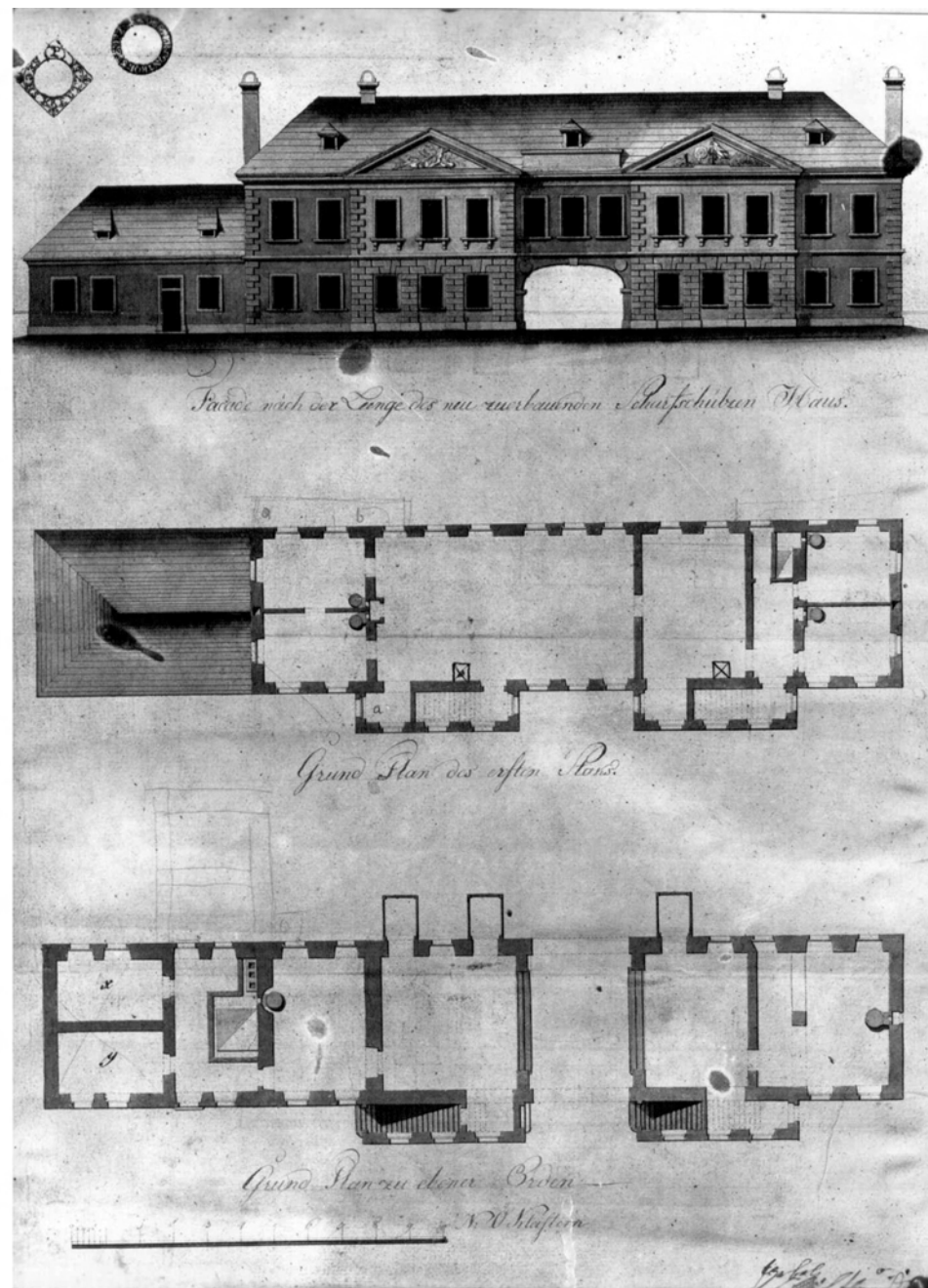
19. století

Alfréd Hurtig: plán Prahy
1896

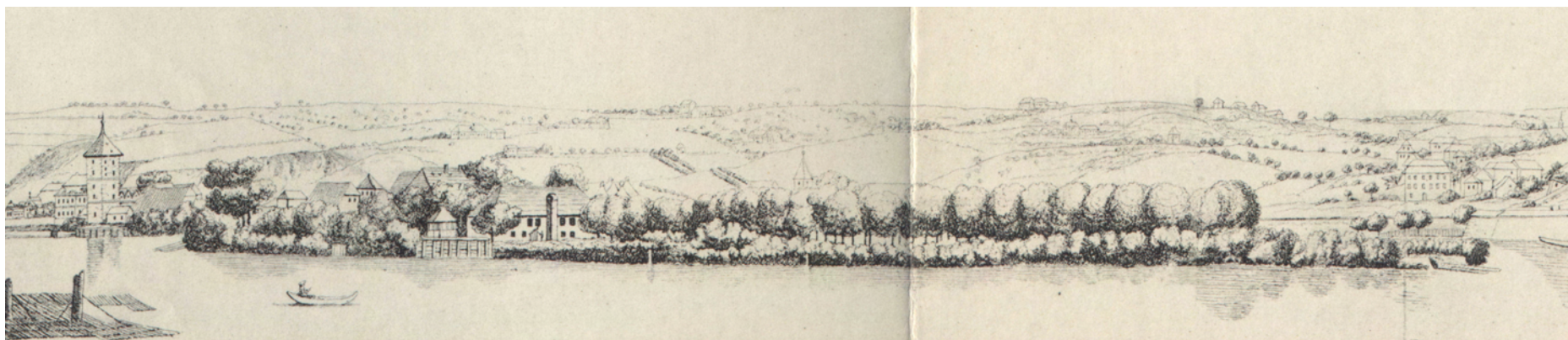
19. století

Střelecký ostrov - Spolkový dům
Plány: Nárys průčelí, Půdorys 1. patra a přízemí
1812

Střelecký ostrov v grafickém zobrazení
nedatováno

1794, Josef Gregory, podle Lud. Kohla, lept, výřez

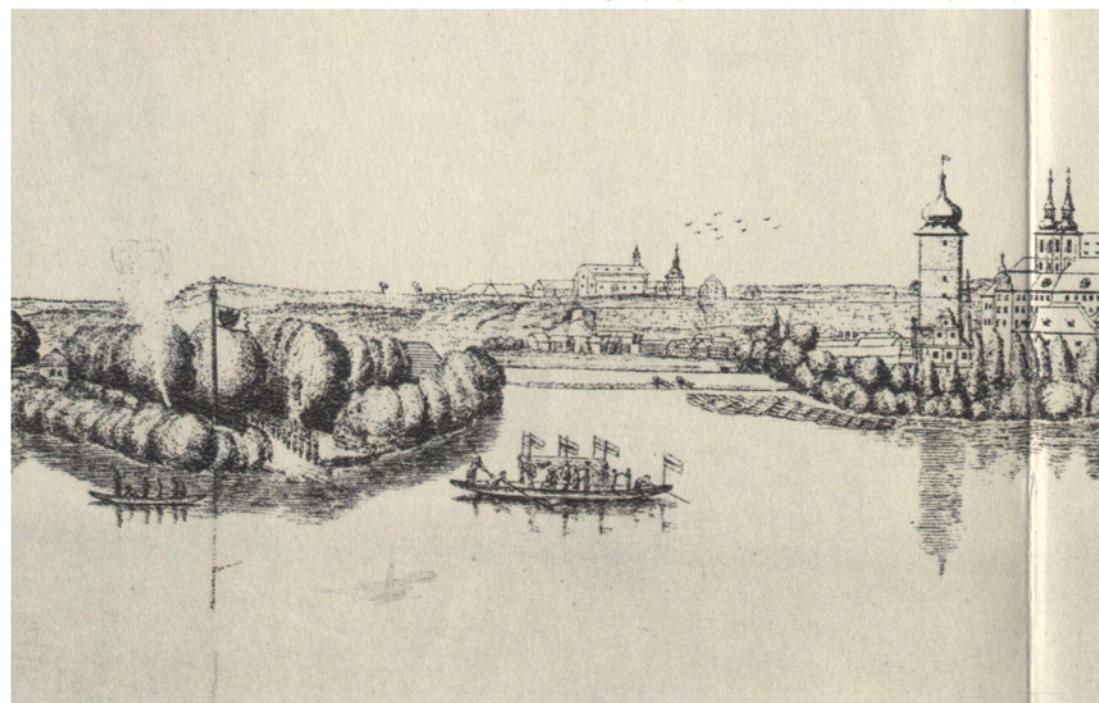
18. až 19. stol

Střelecký Ostrov v grafickém zobrazení Prahy

1803, Karel Postl, Prazsky hrad

1792-3, Josef Gregory, podle Lud. Kohla, lept, výřez

1845, Vincenc Morstadt, Nové pražské nábřeží

18. až 19. stol

Střelecký Ostrov v grafickém zobrazení Prahy

1792, Ludvik Kohl, Staroměstské nábřeží a Vltava, výřez

1830, Vincenc Morstadt, Praha z Petřína, výřez

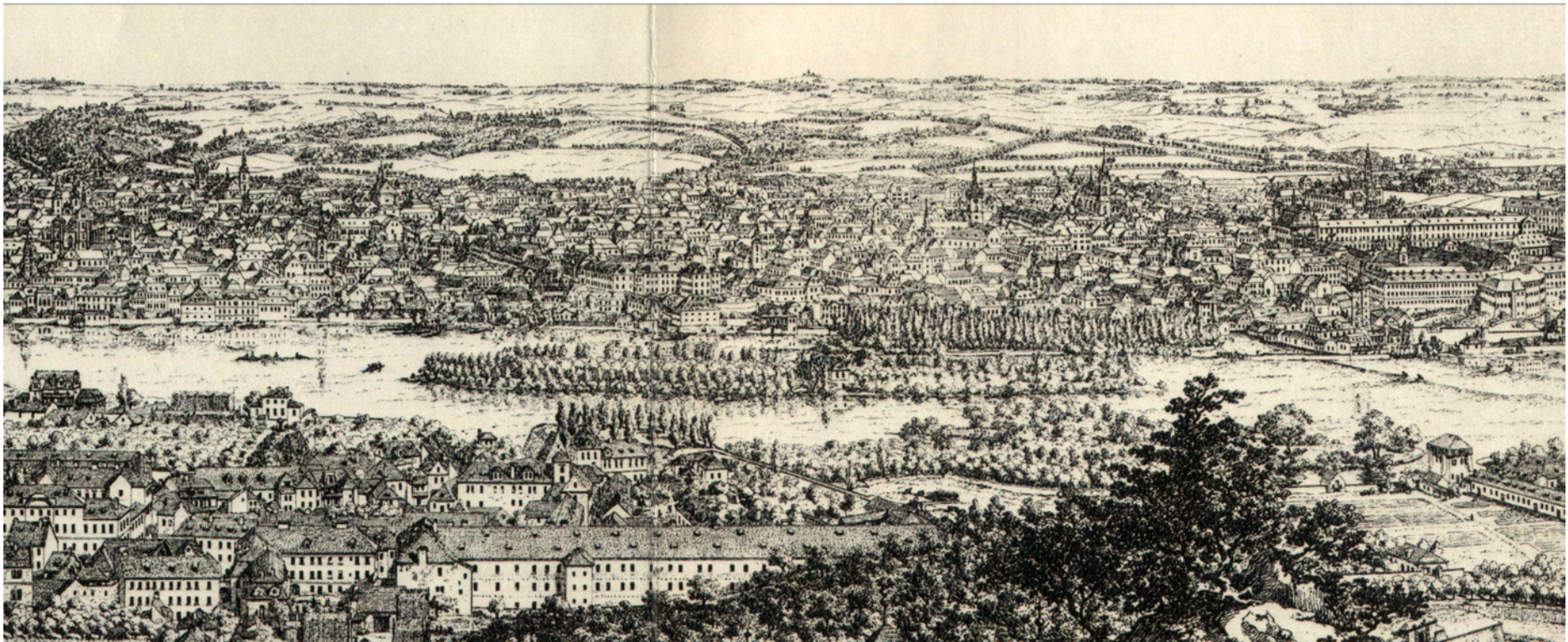

1850, Vincenc Morstadt, Staré a Nové Město

18. až 19. stol

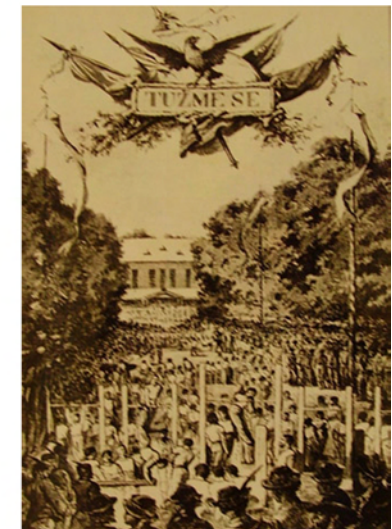
1831, Josef Šembera, vyřez

Střelecký Ostrov v grafickém zobrazení Prahy

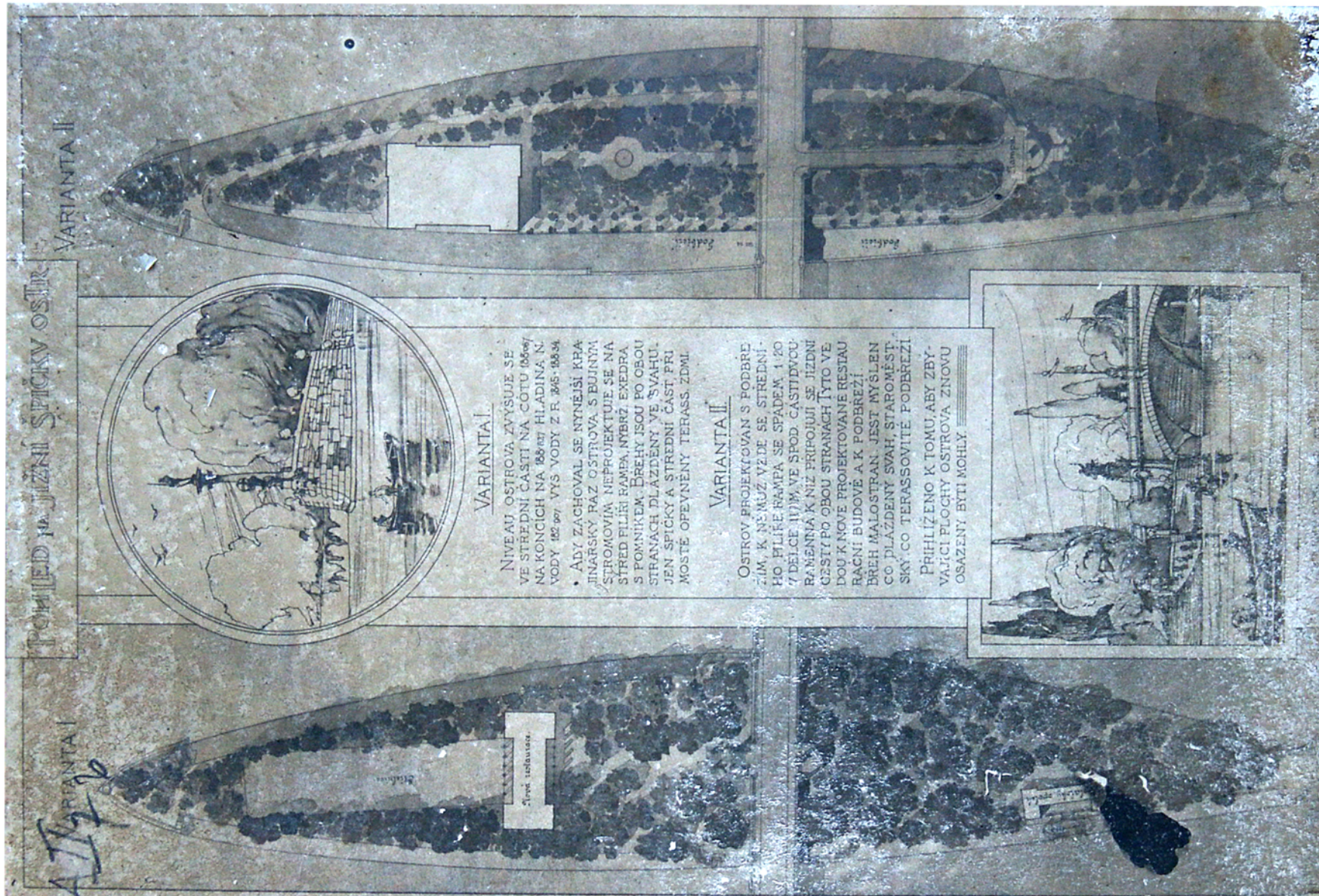
konec 19. až 20. stol

Střelecký ostrov na starých pohlednicích

počátek 20. století

kolem r. 1900; arch. A. Balšánek: studie Střeleckého ostrova

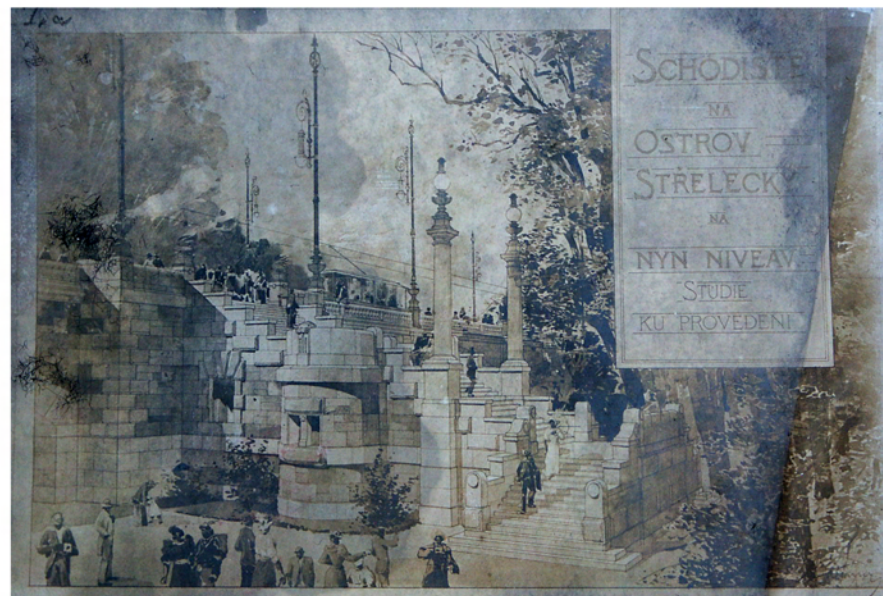

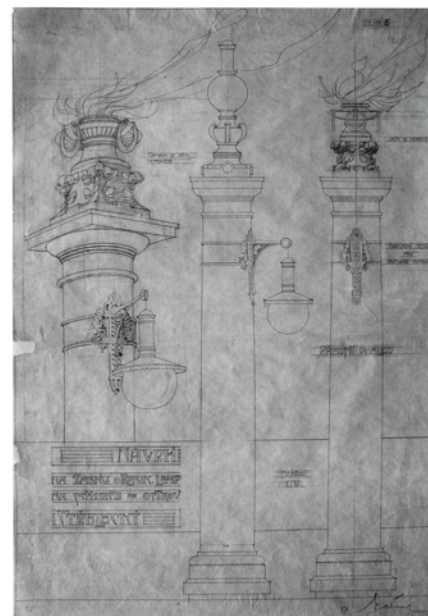
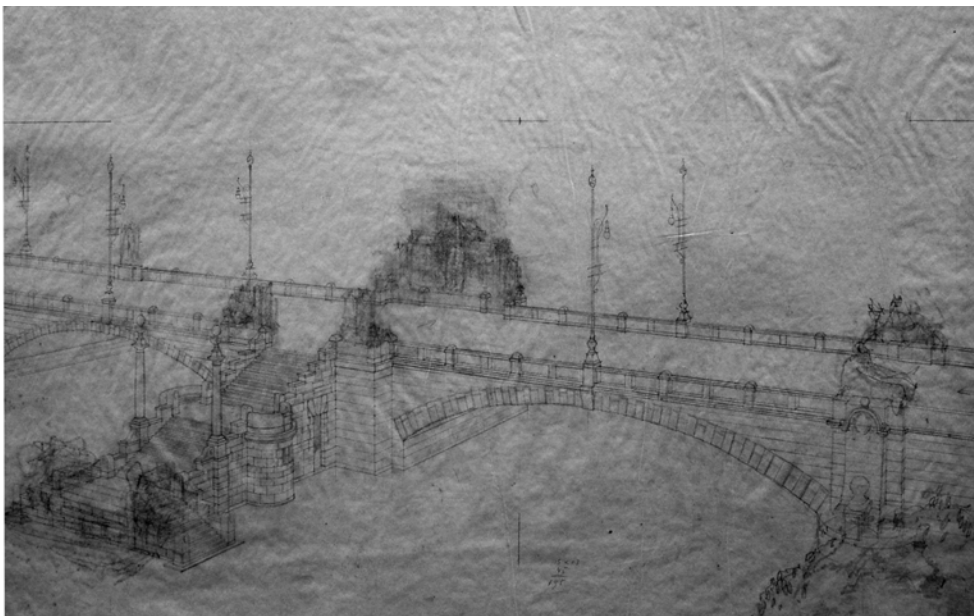

19. až 20. stol.

Stavba mostu Legii

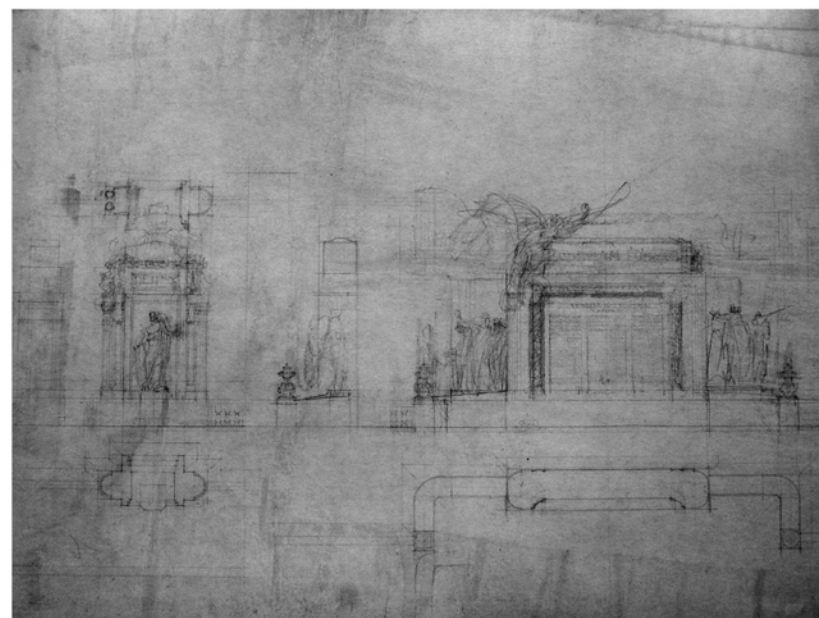
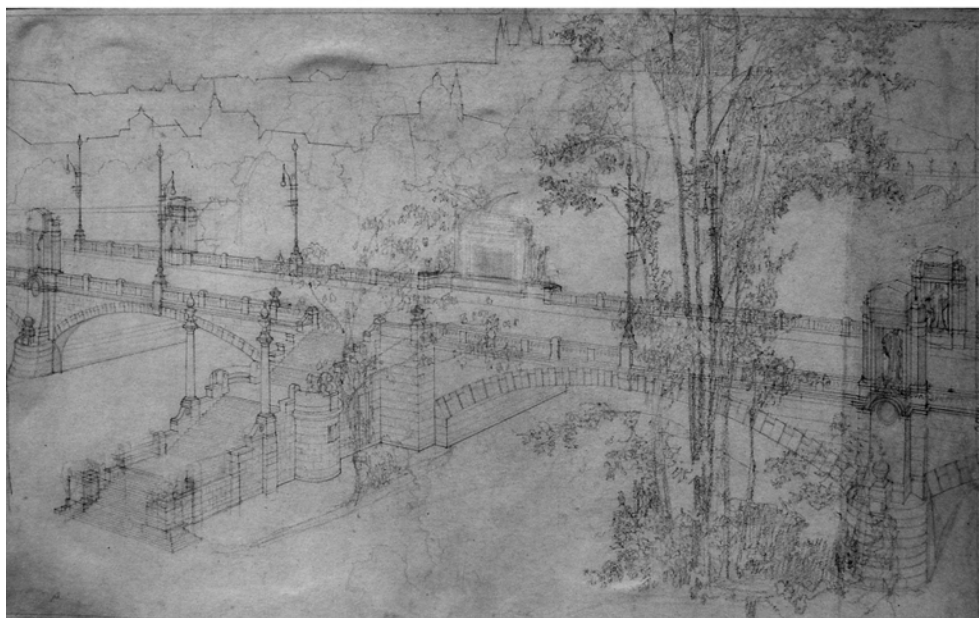
kolem r. 1900; plány arch. A. Balšánka

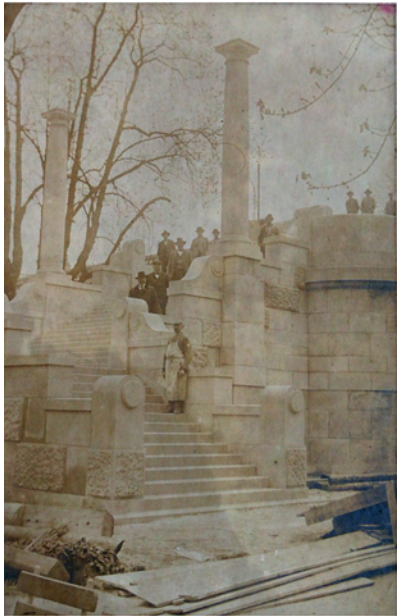

19. až 20. st.
Stavba mostu Legii

kolem r. 1900
plány arch. A. Balšánka

19. až 20. stol.

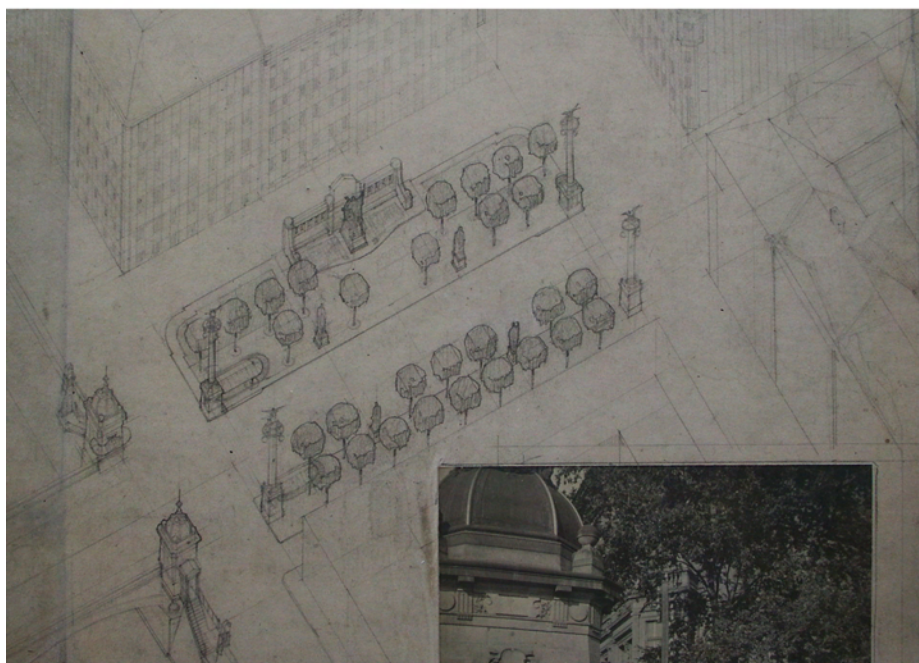
*Dokončení stavby
mostu Legií*

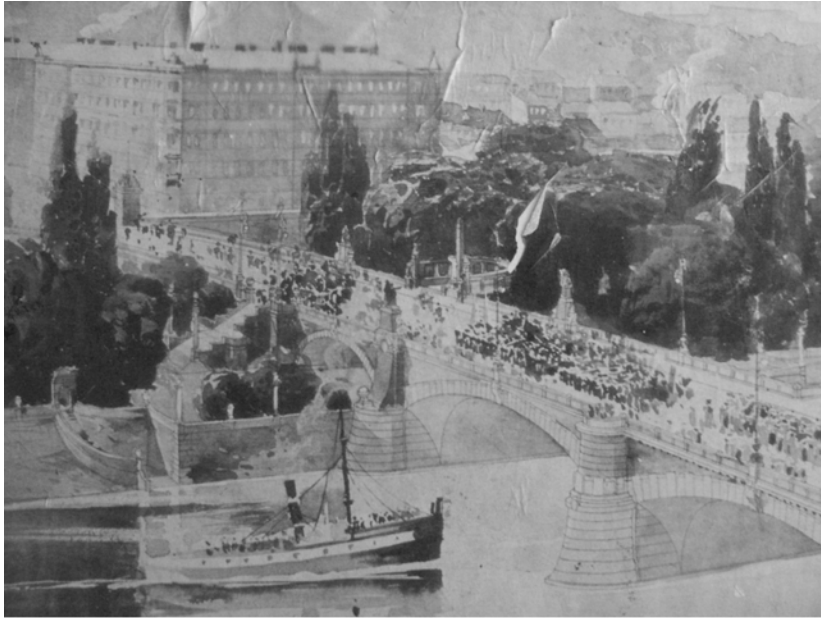

19. až 20. st.

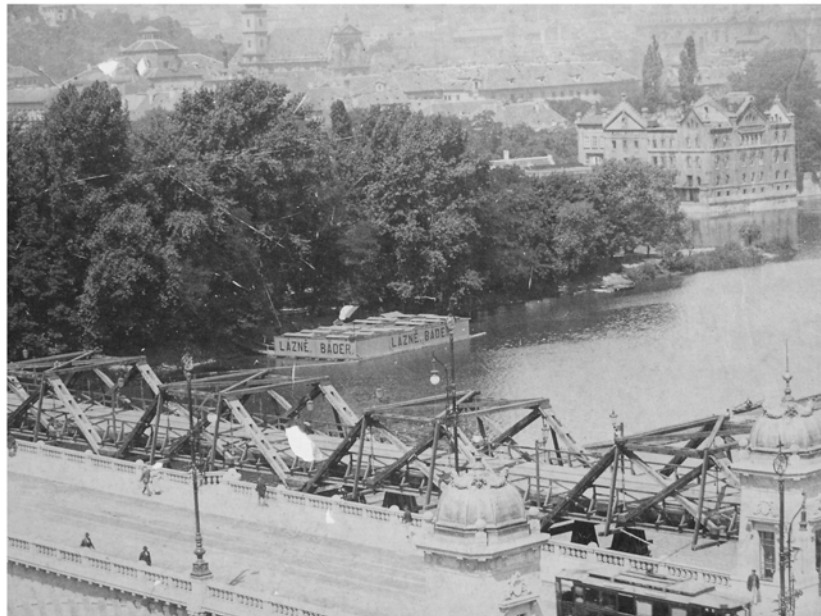
Okolí mostu Legií

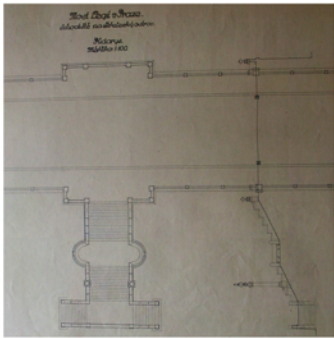
kolem r. 1900, plány arch. A. Balšánka

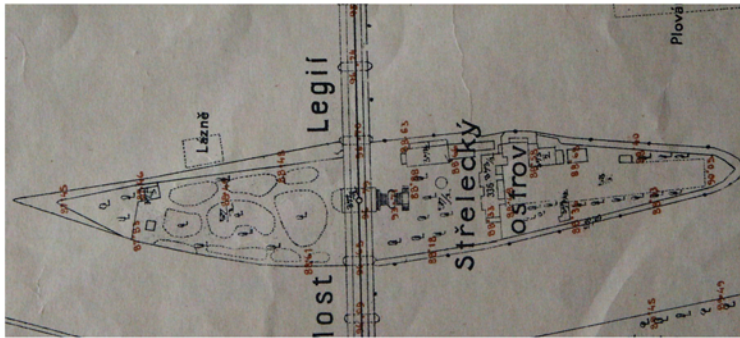

19. až 20. století

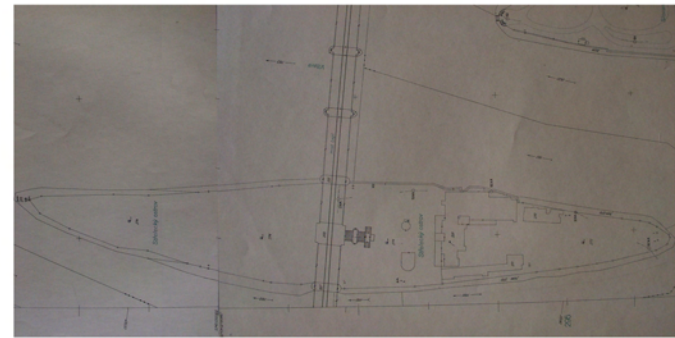

1924; Most Legii
Půdorys schodiště

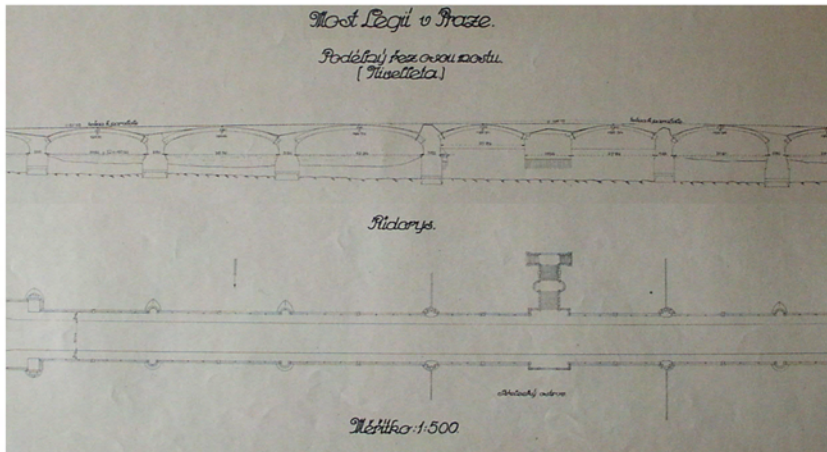
1922; Výškopisný plán hlavního města Prahy s okolím

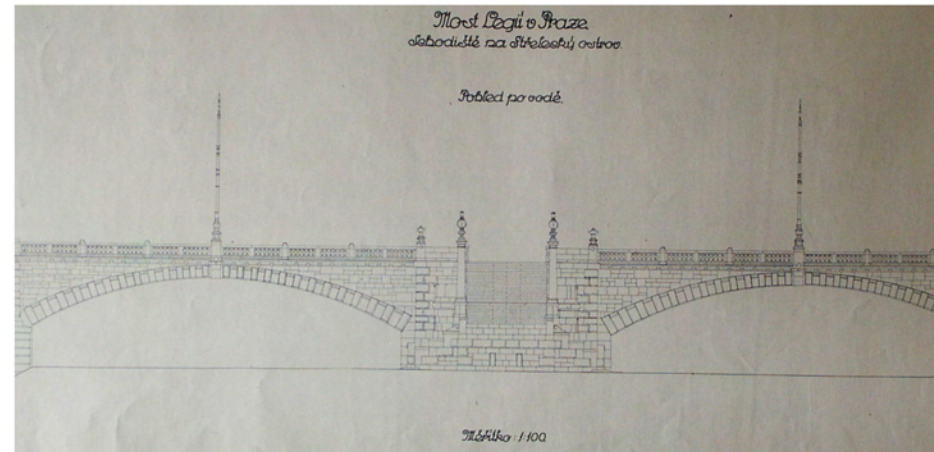
1947; Katastrální mapa

20. století

1924; Most Legii; Půdorys a podélný řez

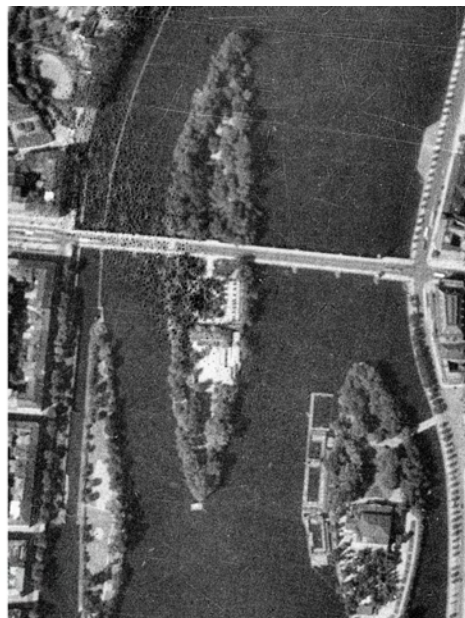
1924; Most Legii; Schodiště na Štřelecký ostrov - pohled po vodě

20. století

*Střelecký ostrov
na leteckých snímcích*

1938, Vojenský geografický
a hydrometeorologický úřad, Dobruška

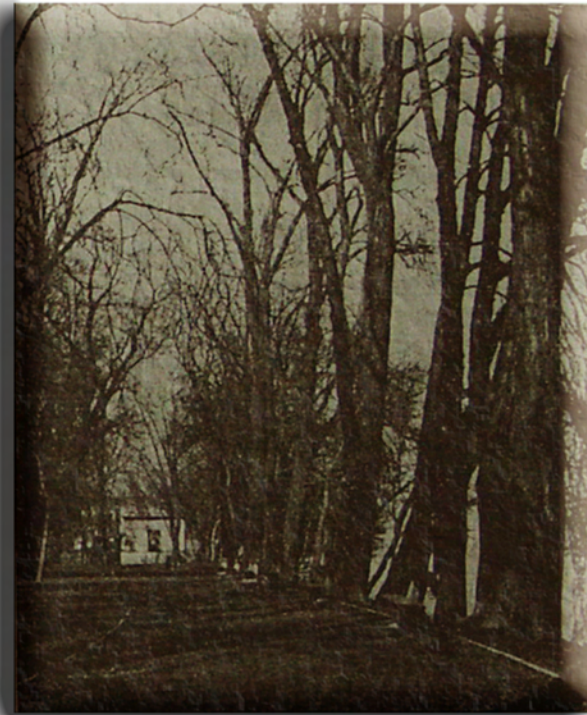
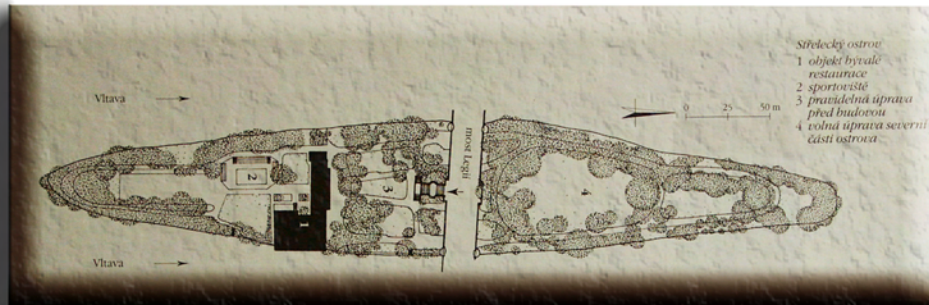

1953, Vojenský geografický
a hydrometeorologický úřad, Dobruška

po roce 1945
Střelecký ostrov na starých pohlednicích

Novotný, Jiří: Pražské sady
vydalo Sportovní a turistické nakladatelství
Praha 1960

Pacáková - Hošťálková, B. a kol.
Pražské zahrady a parky
Společnost pro zahradní a krajinářskou
tvorbu, Praha 2000

20. století